

Finansutskottets kultur- och vetenskapsdelegation

Ärende: Bildningsalliansens utlåtande om RF 109/2024 vp Regeringens förslag till statsbudget för år 2025

Bildningsalliansen tackar för möjligheten att få ge sitt utlåtande till finansutskottets kultur- och vetenskapsdelegation om statsbudgeten för 2025. Bildningsalliansen sätter i sitt utlåtande speciellt fokus på helhetsfinansieringen för fri bildning, invandrarutbildningen och yrkesutbildningen.

Fritt bildningsarbete är en del av det nationella utbildningssystemet och ska kunna erbjuda utbildning för alla, därför behövs det en tillräcklig och förutsägbar finansiering.

Fria bildningen utsattes för en bestående nedskärning på 20,5 miljoner i statsandelar fr.o.m. år 2024. Under loppet av 15 år har fria bildningens haft 4 stora nedskärningar. *För att det i framtiden ska finnas möjlighet att överhuvudtaget erbjuda tillgänglig utbildning kan det inte ske några fler nedskärningar i den fria bildningens statsandelsfinansiering.*

Den indexjustering och de ökning i enhetsprisen (baserade på rapporterade kostnader) för fria bildningen som finns budgeterade är viktiga för läroinrättningarnas finansiering. Det ger garanti för att den fria bildningens utbildningar är tillgängliga för alla oberoende bakgrund eller boendeort. Eftersom staten enbart finansierar 57% eller 63% av studierna behöver läroinrättningarna uppbära en studieavgift. Studieavgifterna måste också i fortsättningen kunna vara skäliga (§24, lagen om fritt bildningsarbete) så att alla har likvärdiga möjligheter att delta i bildningsverksamhet.

Via de s.k. studiesedelsbidragen (inom ramen för statsunderstöd) kan fria bildningens läroinrättningar sänka studieavgifterna för vissa målgrupper t.ex.

arbetslösa, de som har bristfälliga grundläggande färdigheter, seniorer eller har inlärningssvårigheter. Den fria bildningens läroinrättningar ansöker om betydligt mer studiesedelsbidrag än vad som delas ut. Behovet bland studerande att få sina studieavgifter är stort. *Eftersom studiesedelsbidragen för år 2025 är på samma nivå som 2024 så kommer det inte att täcka behovet.*

Bildningsalliansen anser att finansieringen på 6,5 miljoner i statsandelar till utbildning för läropliktiga inom folkhögskolan är bra. Det här garanterar möjligheter för läropliktiga att gå vidare på sin studiestig genom att bl.a. förbättra grundläggande färdigheter, såsom läs- och skrivfärdigheter. Det här främjar också deras möjligheter att avlägga en examen inom andra stadiet. Det känns speciellt viktigt och ändamålsenligt att det finns studievägar för den som vill förbättra sina grundläggande färdigheter med tanke på de senaste PISA-resultaten, som visade på en ökning av dem som har bristfälliga läs- och skrivfärdigheter, efter avslutad grundläggande utbildning.

Invandrarundervisningen inom den fria bildningen måste tryggas.

Fria bildningen har under flera årtionden anordnat utbildningar för migranter med olika kompetensbehov. Målgrupper är bl.a. nyanlända med integrationstid, ukrainare som flytt sitt hemland, arbetskraftsinvandrare, migranter med olika utbildningsbakgrund och hemmaföräldrar. I folkhögskolorna kan man också enligt läropliktslagen (1213/2020) erbjuda invandrarutbildningar för unga som ännu är läropliktiga.

Fria bildningen anordnade genast våren 2022 utbildningar för dem som flydde kriget från Ukraina. Utbildningarna gav språkfärdigheter och främjade deras inkludering i närsamhället. *Efterfrågan på utbildningar är fortfarande stor men finansieringen otillräcklig.* Om den fria bildningens läroinrättningar ska kunna ta emot all de ukrainare som har behov av integrationsutbildning måste det allokeras mera anslag för det här ändamålet. I budgeten för 2022–2025 har man allokerat tilläggsfinansiering för utbildning riktad till ukrainare. Redan 2023 var mängden studerande så stor att finansieringen på 5 miljoner inte räckte till. I sin helhet anordnade man utbildningar för 13,2 miljoner, vilket medför ett underskott på 8,2 miljoner. *När man fördelar finansieringen för 2025 använder man prestationerna för 2023 som grund. För 2025 har man enbart allokerat 3 miljoner till utbildning för ukrainare. Det här betyder att det saknas 5,2 miljoner.* Den här summa borde tilläggas i budgeten för 2025 så att den fria bildningens läroinrättningar inte själva behöver betala för utbildningar som ordnades under 2023. *Bildningsalliansen föreslår att man i budgeten för 2025 tillsätter på moment 29.10.31, 5,2 miljoner i statsandelar för utbildning riktade till ukrainare.*

Invandrarföräldrar behöver också studiemöjligheter

Vid budgetrian 2024 beslöt man att allokera 5 miljoner till fria bildningen för att förbättra invandrarkvinnors möjligheter till utbildning. Bildningsalliansen anser det här vara väldigt välkommet. I budgetrian riktades pengarna som statsandelar, vilket Bildningsalliansen anser vara ett effektivt sätt att finansiera utbildning till läroinrättningar med integrationsutbildning. Det här ger också möjligheter till att utveckla utbildningen målinriktat och långsiktigt. I regeringens budgetförslag hade 5 miljoner förflyttats till statsunderstöd i stället för statsandelar. *Bildningsalliansen anser att anslaget på 5 miljoner borde vara riktade som statsandelar för att det ge bästa möjlighet till långsiktighet inom utbildningen.* Bildningsalliansen anser också att möjlighet till avgiftsfri språkinläring och samhällskännedom måste vara en grundläggande rättighet för alla migranter, också de som inte längre har integrationstid kvar. *Bildningsalliansen föreslår att finansieringen på 5 miljoner återförs till statsandelsfinansieringen och att man påbörjar en ändring av lagen om fritt bildningsarbete 632/2024 så att avgiftsfri utbildning också kan erbjudas dem vars integrationstid gått ut.*

Yrkesutbildningen behöver tillräcklig finansiering för att försäkra yrkeskompetenser i framtiden

Bildningsalliansen anser att en nedskärning av statsandelarna för andra stadiets yrkesutbildning med 120 miljoner kommer bl.a. att påverka möjligheterna till kompetent personal inom vissa yrkesbranscher. Det här påverkar verksamhetsförutsättningarna för yrkesutbildningen men också vuxnas möjligheter att delta i yrkesutbildningen. Det känns väldigt riskabelt att minimera vuxnas möjligheter till yrkesutbildning, då vi samtidigt har en stor omställning på gång i arbetslivet. Vi har också yrkesutbildningsanordnare vars studerande till en stor del är vuxna. När nu nedskärningarna berör speciellt dem finns det en risk att dessa läroinrättnings verksamhetsförutsättningar försämras drastiskt. *Bildningsalliansen anser att man behöver se över nedskärningarna så att det inte drabbar branscher där det finns arbetskraftsbrist och att man även här beaktar det behov det finns av svenskspråkig yrkeskompetens.*

Bildningsalliansen ser på stor oro på lärarnas möjligheter till kompetensutveckling i framtiden, då man skurit bort finansieringen för fortbildning för personal inom utbildning. Samhället och behoven i läroinrättningarna förändras snabbt och därför behöver också den pedagogiska personalen kontinuerligt utveckla sin kompetens.

Sammanfattningsvis:

1 För att det i framtiden ska finnas möjlighet att överhuvudtaget erbjuda tillgänglig utbildning inom fri bildning kan det inte ske några fler nedskärningar i den fria bildningens statsandelsfinansiering. Studieavgifterna kan inte höjas eftersom de bör vara på en skälig nivå.

2 Studiesedelsbidragen är otillräckliga och täcker inte behovet.

3 Bildningsalliansen föreslår att man i budgeten för 2025 tillsätter (på moment 29.10.31) 5,2 miljoner i statsandelar för utbildning riktade till ukrainare.

4 Bildningsalliansen föreslår att finansieringen på 5 miljoner i statsunderstöd för utbildning av invandrarkvinnor återförs till statsandelsfinansieringen och att man påbörjar en ändring av lagen om fritt bildningsarbete 632/2024 så att avgiftsfri utbildning också kan erbjudas dem vars integrationstid gått ut.

Helsingfors 10.10.2024

Anna Pensar-Kuivamäki

ordförande

Henrika Nordin

verksamhetsledare